

Гоголь Тетяна Василівна доктор філософії у галузі 01 Освіта/Педагогіка, доцент кафедри теорії і практики фізичної культури і спорту, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне, <https://orcid.org/0000-0002-0880-640X>

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПІДХОДИ ДО НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Анотація. У статті досліджуються напрями та методи міждисциплінарних наукових досліджень у сфері фізичної культури і спорту, зокрема взаємодія педагогіки, психології, медико-біологічних наук, біомеханіки, соціології та філософії.

Розглядається роль інтеграції знань для комплексного оцінювання фізичної активності людини, оптимізації тренувального процесу, збереження здоров'я, формування мотивації та психоемоційної стійкості. Порівняно різні підходи інтеграції знань у науці, охарактеризовано сутність міждисциплінарності як інтеграції методів і знань різних дисциплін для комплексного розв'язання складних завдань. Відзначено, що на відміну від мультидисциплінарності, де дисципліни працюють паралельно без взаємного синтезу результатів, міждисциплінарний підхід забезпечує їхню взаємодію та інтеграцію. Також охарактеризовано трансдисциплінарність, яка виходить за межі науки і включає соціальні, практичні та культурні аспекти проблеми, формуючи знання, тісно пов'язані з практичним досвідом суспільства. Підкреслюється значення поєднання кількісних і якісних методів, експериментальних, діагностичних, аналітичних методик, моделювання та прогнозування результатів для отримання об'єктивних даних і розробки індивідуалізованих тренувальних і оздоровчих програм.

Особлива увага приділяється застосуванню інформаційних технологій і цифрових платформ для контролю фізичної активності, дистанційного навчання та підвищення ефективності тренувального процесу. Виділено основні проблеми міждисциплінарних досліджень, такі як недостатня інтеграція наук, обмежені матеріально-технічні ресурси, недостатня кваліфікація фахівців, методологічні та організаційні труднощі, а також соціальні та психологічні бар'єри. На основі аналізу сучасних підходів сформульовані перспективи подальших досліджень, що полягають у розвитку інтегрованих моделей тренувальної підготовки, удосконаленні цифрових і симуляційних технологій та вивченні впливу міждисциплінарних програм на психофізіологічні, соціальні та мотиваційні показники учасників фізичної активності.

Ключові слова: міждисциплінарні підходи, фізична культура, спорт, педагогіка, психологія, медико-біологічні дослідження, інформаційні та цифрові технології.

Hohol Tetiana Vasylivna Doctor of Philosophy in the field of 01 Education/Pedagogy, Associate Professor at Theory and Practice of Physical Culture and Sports Department, Rivne State University for the Humanities, Rivne, <https://orcid.org/0000-0002-0880-640X>

INTERDISCIPLINARY APPROACHES TO SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF PHYSICAL CULTURE AND SPORTS

Abstract. The article examines the directions and methods of interdisciplinary scientific research in the field of physical culture and sports, in particular the interaction of pedagogy, psychology, medical and biological sciences, biomechanics, sociology and philosophy. The role of knowledge integration for a comprehensive assessment of human physical activity, optimization of the training process, preservation of health, formation of motivation and psycho-emotional stability is considered. Different approaches to knowledge integration in science are compared, the essence of interdisciplinarity is characterized as the integration of methods and knowledge of different disciplines for a comprehensive solution of complex tasks. It is noted that unlike multidisciplinary, where disciplines work in parallel without mutual synthesis of results, the interdisciplinary approach ensures their interaction and integration. Transdisciplinarity, which goes beyond science and includes social, practical and cultural aspects of the problem, forming knowledge closely related to the practical experience of society, is also characterized. The importance of combining quantitative and qualitative methods, experimental, diagnostic, analytical techniques, modeling and forecasting of results for obtaining objective data and developing individualized training and health programs is emphasized. Special attention is paid to the use of information technologies and digital platforms for monitoring physical activity, distance learning and increasing the efficiency of the training process. The main problems of interdisciplinary research are highlighted, such as insufficient integration of sciences, limited material and technical resources, insufficient qualification of specialists, methodological and organizational difficulties, as well as social and psychological barriers.

Based on the analysis of modern approaches, prospects for further research are formulated, which consist in the development of integrated models of training, improvement of digital and simulation technologies and study of the impact of interdisciplinary programs on psychophysiological, social and motivational indicators of participants in physical activity.

Keywords: interdisciplinary approaches, physical education, sports, pedagogy, psychology, biomedical research, information and digital technologies.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток науки характеризується зростанням складності об'єктів дослідження та необхідністю їх всебічного аналізу, що зумовлює активне впровадження міждисциплінарних підходів. Сфера фізичної культури і спорту є багатовимірною за своєю природою, оскільки поєднує в собі біологічні, педагогічні, психологічні, соціальні та медичні аспекти. Проте в наукових дослідженнях цієї галузі все ще спостерігається фрагментарність знань переважання вузькогалузевих підходів, що обмежує можливості комплексного розуміння процесів фізичного виховання, спортивної підготовки та збереження здоров'я.

Проблема полягає у недостатній теоретико-методологічній обґрунтованості застосування міждисциплінарних підходів у дослідженнях фізичної культури і спорту, а також у відсутності цілісних моделей інтеграції знань з різних наукових галузей. Це ускладнює розроблення ефективних програм фізичного виховання, підготовки спортсменів і впровадження інноваційних технологій у практику спортивної діяльності.

Актуальність дослідження зумовлена потребою підвищення ефективності наукових досліджень у сфері фізичної культури і спорту шляхом поєднання досягнення суміжних наук. Використання міждисциплінарних підходів сприяє більш глибокому аналізу фізичних, психоемоційних і соціальних чинників спортивної діяльності, забезпечує наукове обґрунтування індивідуалізації тренувального процесу та створює умови для збереження і зміцнення здоров'я різних груп населення. У зв'язку з цим дослідження міждисциплінарних підходів є важливим напрямом розвитку сучасної науки у галузі фізичної культури і спорту та має значну теоретичну і практичну цінність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками у науковому середовищі відзначається зростання уваги до міждисциплінарних підходів у сфері фізичної культури і спорту. Так, О. Агапова охарактеризувала міждисциплінарність як ключовий фактор наукових інновацій в українському дослідницькому просторі, підкресливши її роль у формуванні інтегрованих методологій досліджень. О. Внукова та Л. Томіч проаналізували наукові дослідження з фізичної культури і спорту в Україні з 2014 року, відзначивши тенденцію до використання комплексних підходів, що поєднують педагогіку, психологію та медико-біологічні науки. Р. Клопов і В. Клопова досліджують сучасні напрями застосування інформаційних технологій у фізичному вихованні та спорті, підкреслюють їх значення для оптимізації тренувального процесу та оцінки ефективності занять. О. Крилова охарактеризувала мультидисциплінарність як метод наукового пізнання, а О. Шинкевич порівняла міждисциплінарний та трансдисциплінарний підходи у вищій освіті, акцентуючи на необхідності інтеграції знань для розвитку освітніх програм. І. Нечитайло підкреслює роль міждисциплінарності у розвитку сучасних університетів та їх освітніх програм. У сою чергу О. Отравенко, О. Ливацький та Л. Ваховський акцентують увагу на системному підході як ключовому елементі методології

досліджень у фізичній культурі. Дослідження Г. Коробейнікова, Є. Приступи, Л. Коробейнікової та Ю. Бріскіна показують значення оцінювання психофізичних станів спортсменів для розробки ефективних тренувальних програм. В. Третько і Т. Христова підкреслюють користь міждисциплінарних підходів для підготовки майбутніх фахівців, а О. Хутенко та С. Дмитренко відзначають ефективність інноваційних педагогічних технологій у фізичному вихованні. Н. Чухланцева і Т. Чижик досліджують сучасні напрями впровадження інформаційних технологій у спортивній сфері.

Таким чином, аналіз сучасних публікацій підтверджує, що міждисциплінарність є домінантним підходом у розвитку наукових досліджень у фізичній культурі та спорті, поєднуючи педагогічні, психологічні, медико-біологічні, соціальні та цифрові аспекти, що дозволяє підвищити ефективність підготовки та оздоровчих програм.

Метою статті є узагальнення міждисциплінарних підходів та визначення основних напрямів інтеграції знань суміжних наук у дослідженнях фізичної культури і спорту.

Виклад основного матеріалу. У сучасній теорії фізичної культури і спорту зростає потреба в чіткому концептуальному осмисленні методологічних підходів, що використовуються у наукових дослідженнях. Одним з таких підходів є міждисциплінарний підхід, що передбачає поєднання та взаємодію знань, методів і категоріального апарату різних наукових дисциплін у процесі вивчення явищ фізкультурно-спортивної діяльності. Його сутність полягає не лише в механічному запозиченні окремих наукових положень, а в інтеграції теоретичних і методологічних засад суміжних наук з метою формування ціннісного уявлення про закономірності розвитку, функціонування та вдосконалення фізичної культури і спорту. Тому актуальним є визначення сутності та змісту міждисциплінарного підходу як важливого теоретико-методологічного підґрунтя сучасних наукових досліджень у цій сфері.

І. Нечитайло вважає, що «... міждисциплінарність – це поєднання парадигм, методів, ідей тощо двох або більше наук, галузей, академічних дисциплін для виконання певних освітніх та/або наукових завдань, які своєю суттю можуть бути як глобальними так і локальними». На думку авторки глобальне завдання передбачає підготовку спеціалістів за міждисциплінарними освітніми (освітньо-професійними, освітньо-науковими) програмами, тобто такими, що вибудовуються на перетині двох або кількох спеціальностей, а локальні завдання – передбачають імплементацію принципів міждисциплінарності у навчанні, науково-дослідні та інші практики учасників освітнього процесу (виконання наукових робіт, дослідницьких проєктів, студентських курсових та інших проєктів, кваліфікаційних робіт тощо на перетині двох або декількох навчальних дисциплін (освітніх компонент) [6, С. 396–370].

У свою чергу, О. Агапова пропонує, що для введення у закладах вищої освіти організаційно-нових форм досліджень, з врахуванням міждисциплі-

ISSN 2786-4952 Online

нарності, необхідно врахувати такі особливості: 1) дослідження, зазвичай, здійснюються на стику двох дисциплін в результаті чого утворюються нові дисципліни; 2) в межах кількох тісно пов'язаних дисциплін проводяться дослідження, що передбачають широке запозичення концепцій та методів; 3) у дослідженнях беруть участь експерти з різних дисциплін та зацікавлені сторони відповідних сфер, які працюють над спільною складною проблемою, що не лише покращує розуміння, але й підтримує дії щодо вирішення спільної проблеми. Авторка переконана, що використання під час досліджень різноманітності є ключем до успішної наукової роботи, тому що наука отримує користь від багатоманітності ідей та концепцій [1, С. 35].

Отже, міждисциплінарний підхід передбачає паралельне використання знань і методів різних наук для вивчення одного об'єкта, при цьому кожна дисципліна зберігає власний предмет, методологію та автономність. У межах цього підходу результати досліджень співіснують поруч, але не утворюють цілісної інтегрованої системи. На відміну від мультидисциплінарності він передбачає синтез наукових підходів і формування спільного методологічного поля, що дає змогу глибше розкрити складні явища фізичної культури і спорту [4, С.100].

Потрібно також врахувати його відмінність і від трансдисциплінарного підходу, головною особливістю якого є вихід за межі окремих наукових дисциплін і спрямованість на формування універсальних концептів, принципів і моделей, що охоплюють не лише наукове знання, а й практичний, соціальний та культурний досвід. Його метою є подолання жорстких дисциплінарних кордонів і орієнтація на вирішення комплексних проблем реальної практики фізичної культури і спорту [5, С. 161].

Важливою умовою розвитку сучасної теорії та практики фізичної культури і спорту є інтеграція знань з різних наукових галузей. Вона забезпечує цілісне розуміння складних процесів фізкультурно-спортивної діяльності шляхом поєднання біологічних, педагогічних і соціально-психологічних підходів. Завдяки цьому підвищується наукова обґрунтованість досліджень і ефективність практичних рішень. Однією з ключових переваг такої інтеграції є можливість формування цілісного уявлення про об'єкт дослідження, що сприяє більш точному визначенню закономірностей розвитку фізичних якостей, адаптаційних процесів організму та ефективності навчально-тренувального процесу. Крім того, міжнаукова взаємодія забезпечує удосконалення методологічного апарату досліджень, розширює інструментарій аналіз та підвищує обґрунтованість наукових висновків.

Слід зазначити, що однією з переваг інтеграції різних наук є також її прикладна спрямованість, яка проявляється у підвищенні якості підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту, оптимізації тренувальних програм, профілактиці травматизму та збереженні здоров'я учасників освітнього і спортивного процесів. Таким чином, інтеграція наукових знань вступає

ефективним засобом вирішення складних міждисциплінарних завдань і сприяє сталому розвитку фізичної культури і спорту в умовах сучасних суспільних викликів.

Проаналізуємо міжпредметні зв'язки у сфері фізичної культури і спорту.

1. **Взаємозв'язок фізичної культури та спорту з педагогікою** є фундаментом ефективної підготовки та всебічного виховання особистості. Педагогіка визначає теоретико-методологічні засади організації освітнього й навчально-тренувального процесу, окреслює його цілі, зміст, принципи, методи та форми реалізації. Використання сучасних педагогічних технологій, зокрема особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів, сприяє формуванню стійкої мотивації до регулярної рухової активності та здорового способу життя [12]. Водночас педагогічний супровід у спорті забезпечує врахування вікових, індивідуальних і психофізіологічних особливостей учасників, що підвищує результативність підготовки. Через систему фізичного виховання формуються такі важливі якості, як дисциплінованість, відповідальність, наполегливість, уміння працювати в колективі та здатність до саморегуляції, що сприяє успішній соціалізації особистості.

2. **Психологічні знання** відіграють важливу роль у забезпеченні гармонійної взаємодії фізіологічних і психічних процесів спортсмена. Спортивна психологія досліджує механізми формування мотивації, розвитку вольових якостей, емоційної стійкості та здатності до самоконтролю. Психологічний супровід тренувального і змагального процесів дає змогу підвищити концентрацію уваги, впевненість у власних можливостях, знизити рівень тривожності та оптимізувати психоемоційний стан. Особливого значення набуває психологічна підготовка в командних видах спорту, де важливо забезпечити ефективну комунікацію та згуртованість колективу. Крім того, психологічні методики сприяють швидшому відновленню після інтенсивних фізичних і психоемоційних навантажень, що позитивно впливає на спортивні результати [9].

3. **Медико-біологічні науки** формують наукову основу для розуміння впливу фізичних навантажень на організм людини. Анатомія, фізіологія, біохімія, спортивна медицина та інші дисципліни досліджують закономірності функціонування органів і систем під час рухової діяльності, механізми енергозабезпечення та адаптаційні процеси. Завдяки медико-біологічним підходам здійснюється індивідуалізація тренувальних програм з урахуванням рівня фізичної підготовленості, стану здоров'я та резервних можливостей організму. Це дає змогу об'єктивно оцінювати фізичну працездатність, попереджати перевантаження та травматизм, а також розробляти ефективні оздоровчі й реабілітаційні програми. Таким чином, інтеграція медико-біологічних знань забезпечує безпеку та результативність фізкультурно-спортивної діяльності.

4. **Соціологічні та філософські аспекти** фізичної культури і спорту розкривають їх значення як соціокультурного феномену. Соціологія спорту досліджує вплив фізичної активності на процеси соціалізації, інтеграції різних

соціальних груп, формування ціннісних орієнтацій, принципів рівності та доступності занять. Спорт виступає засобом соціальної мобільності, формування громадянської позиції та зміцнення міжкультурних зв'язків. Філософія спорту аналізує його як простір самореалізації, самовдосконалення та духовного розвитку особистості, розглядає етичні принципи змагальності, чесної гри, поваги до суперника. Такий міждисциплінарний підхід дозволяє глибше оцінити вплив фізичної культури і спорту на світогляд людини та якість її життя.

5. Цифрові технології стають невід'ємною складовою сучасної системи фізичної культури і спорту. Використання цифрових платформ, мобільних застосунків, сенсорних пристроїв та аналітичних програм забезпечує точний моніторинг фізичної активності, контроль за функціональним станом організму та ефективністю тренувань. Віртуальні симулятори й інтерактивні освітні ресурси розширюють можливості дистанційного навчання та самостійних занять. Аналіз великих масивів даних дозволяє оптимізувати планування навантажень, прогнозувати спортивні результати та мінімізувати ризики травматизму. Цифровізація підвищує зацікавленість різних вікових груп у фізичній активності, сприяє індивідуалізації підходів і підвищенню загальної якості освітнього та тренувального процесу [13].

Отже, міжпредметні зв'язки у сфері фізичної культури і спорту забезпечують комплексний підхід до формування фізично, психологічно та соціально зрілої особистості. Інтеграція педагогічних, психологічних, медико-біологічних, соціогуманітарних і цифрових знань підвищує ефективність навчально-тренувального процесу, сприяє збереженню здоров'я та гармонійному розвитку людини в умовах сучасного суспільства.

Сучасні наукові дослідження у сфері фізичної культури і спорту характеризуються вираженою міждисциплінарною спрямованістю, що зумовлено необхідністю комплексного підходу до вивчення фізичної активності людини, оптимізації тренувального процесу та збереження здоров'я [14]. Охарактеризуємо основні напрями міждисциплінарних досліджень, що охоплюють такі аспекти:

1) **Оптимізація тренувального процесу.** Вагомим напрямом наукових досліджень є вдосконалення тренувального процесу на основі інтеграції знань педагогіки та методики фізичного виховання, що дає змогу ефективно планувати й організувати навчально-тренувальну діяльність. Застосування біомеханічних досліджень спрямоване на аналіз техніки рухових дій, підвищення їх ефективності та зниження рівня травматизму.

Значну роль відіграє використання інформаційних і цифрових технологій, зокрема спеціалізованих програм і мобільних застосунків, які забезпечують контроль тренувальних навантажень і оцінювання індивідуального прогресу спортсменів. Доповнення тренувального процесу психологічними методами сприяє підвищенню концентрації уваги, розвитку самоконтролю та зростанню результативності змагальної діяльності.

2) **Збереження та зміцнення здоров'я.** Міждисциплінарні дослідження у цьому напрямі ґрунтуються на поєднанні медико-біологічних і фізіологічних підходів, що дозволяють оцінювати функціональний стан організму та його адаптаційні реакції на фізичні навантаження. Спортивна медицина відіграє ключову роль у розробці оздоровчих програм і профілактиці травм та перенапруження. Біохімічні й нутріціологічні дослідження спрямовані на вивчення особливостей обміну речовин та енергетичного забезпечення м'язової діяльності. Особливу увагу приділяють дослідженню впливу фізичної активності на психічне здоров'я та функціонування імунної системи.

3) **Формування мотивації та психоемоційної стійкості.** Психологія спорту забезпечує наукове підґрунтя для розвитку вольових якостей, стресостійкості та внутрішньої мотивації до систематичних занять фізичною культурою і спортом. Педагогічні методики сприяють формуванню усвідомленого ставлення до здорового способу життя та фізичної активності. Соціологічні та філософські дослідження дозволяють осмислити роль спорту в процесі самореалізації особистості та формуванні ціннісних орієнтацій. Психологічний супровід спортивної діяльності підтримує ефективну командну взаємодію та сприяє створенню сприятливого морально-психологічного клімату в колективах.

4) **Інклюзивний спорт та адаптивна фізична культура.** Розвиток інклюзивного спорту базується на поєднанні соціологічних і педагогічних підходів, спрямованих на забезпечення доступності фізичної культури для осіб з обмеженими можливостями здоров'я. Медико-біологічні дослідження дозволяють визначати індивідуальні функціональні обмеження та обґрунтовувати адаптовані фізичні навантаження. Використання спеціального обладнання й сучасних цифрових технологій розширює можливості залучення різних категорій населення до фізичної активності. Інклюзивний спорт виконує важливу соціальну функцію, сприяючи соціалізації, розвитку комунікативних навичок і підвищенню якості життя учасників.

5) **Використання інформаційних технологій і цифрових інструментів.** Суттєвим напрямом міждисциплінарних досліджень є впровадження інформаційних технологій у фізкультурно-спортивну практику. Цифрові платформи та програмні засоби дозволяють здійснювати моніторинг рівня фізичної активності та динаміки показників здоров'я. Віртуальні тренажери й симулятори застосовуються для вдосконалення техніки рухів без підвищеного ризику травматизму. Аналітичні системи забезпечують обробку великих масивів даних з метою індивідуалізації тренувальних програм. Інформаційні технології також сприяють розвитку дистанційного навчання та впровадженню онлайн-форм фізичної активності.

Недостатня інтеграція наук у сфері фізичної культури і спорту зумовлює розгляд цих напрямів ізольовано від педагогіки, психології, медицини та біомеханіки, що призводить до фрагментарності наукових досліджень і зниження їх практичної результативності. Обмежені фінансові ресурси та недостатній рівень

ISSN 2786-4952 Online

матеріально-технічного забезпечення не дозволяють багатьом закладам освіти й спортивним організаціям використовувати сучасне обладнання, цифрові платформи та лабораторну базу, необхідні для міждисциплінарних досліджень.

Водночас недостатня міждисциплінарна підготовка фахівців, які часто володіють знаннями лише у межах власної спеціальності, ускладнює розробку комплексних тренувальних програм і оздоровчих стратегій. Суттєвими залишаються й методологічні та організаційні труднощі, пов'язані з відсутністю єдиних підходів до інтеграції різних наук і недостатньою координацією діяльності наукових колективів. Додатковими перешкодами виступають соціальні та психологічні бар'єри, зокрема консерватизм і недовіра до інновацій, що знижують готовність фахівців і спортсменів до впровадження нових технологій та методів у практику фізичної культури і спорту.

Міждисциплінарні наукові дослідження у сфері фізичної культури і спорту ґрунтуються на комплексному поєднанні методів різних галузей знань. Такий підхід дає змогу всебічно досліджувати фізичну активність людини, враховуючи її фізіологічні, психологічні та соціальні аспекти. Використання різноманітних методів підвищує наукову обґрунтованість результатів і їх практичну значущість. Розглянемо деякі з них:

- поєднання *кількісних і якісних методів* у міждисциплінарних дослідженнях забезпечує комплексне розуміння процесів фізичної активності та спортивної підготовки. Кількісні методи дають змогу отримувати об'єктивні, вимірювані показники фізичного стану, рівня підготовленості, результативності та показників здоров'я. Якісні методи, своєю чергою, спрямовані на вивчення мотивації, ставлення до занять спортом, а також індивідуальних психологічних особливостей учасників. Інтеграція зазначених підходів дозволяє поєднувати об'єктивні дані з суб'єктивними оцінками, що підвищує достовірність висновків і практичну значущість наукових досліджень, а також створює підґрунтя для розробки індивідуалізованих тренувальних програм;

- використання *експериментальних, діагностичних та аналітичних методик* є важливим складником міждисциплінарних досліджень у сфері фізичної культури і спорту. Експериментальні методи дозволяють вивчати вплив різних за обсягом та інтенсивністю тренувальних навантажень на фізичний і психоемоційний стан спортсменів. Діагностичні методики застосовуються для оцінювання рівня фізичної підготовленості, функціональних можливостей організму та мотивації до рухової активності. Аналітичні методи забезпечують обробку та порівняльний аналіз отриманих результатів у різних групах досліджуваних. Поєднання цих методів дає змогу комплексно оцінити ефективність тренувальних програм, забезпечити об'єктивність наукових висновків і сформулювати практично обґрунтовані рекомендації, а також виявити закономірності адаптації організму до фізичних навантажень;

- *моделювання та прогнозування результатів* посідають важливе місце у сучасних міждисциплінарних дослідженнях. Моделювання дає змогу відтворю-

вати структуру тренувальних процесів і прогнозувати їх вплив на розвиток фізичних якостей на основі даних експериментальних, медико-біологічних і психологічних досліджень. Прогнозування результатів сприяє раціональному плануванню тренувальних навантажень з урахуванням індивідуальних особливостей спортсменів, а також дає можливість завчасно визначати потенційні ризики травматизму та перенавантаження. Зазначені методи застосовуються і для оцінювання ефективності оздоровчих та інклюзивних програм фізичної активності, що дозволяє оптимізувати процес підготовки та забезпечити безпеку й результативність фізкультурно-спортивних занять.

Отже, міждисциплінарні підходи у дослідженнях фізичної культури і спорту забезпечують комплексне оцінювання фізичної активності та ефективності тренувальних програм. Поєднання методів різних наук підвищує точність висновків, сприяє індивідуалізації підготовки і оптимізації процесів фізичного розвитку. Такий підхід є ключовим для підвищення безпеки, результативності та практичної цінності фізкультурно-спортивної діяльності.

Висновки. Міждисциплінарні підходи у наукових дослідженнях фізичної культури і спорту дають змогу поєднувати знання педагогіки, психології, медико-біологічних, біомеханічних та соціально-філософських наук, що забезпечує комплексне вивчення фізичної активності людини.

Використання різних методів, включно з кількісними і якісними, експериментальними, діагностичними, аналітичними, а також моделюванням і прогнозуванням, підвищує об'єктивність досліджень, дає змогу враховувати індивідуальні особливості учасників і розробляти адаптовані тренувальні та оздоровчі програми. Інтеграція цифрових технологій і інформаційних платформ сприяє моніторингу фізичної активності, оптимізації тренувальних процесів та безпечності занять.

Водночас міждисциплінарні дослідження стикаються з проблемами недостатньої інтеграції наук, обмеженого матеріально-технічного забезпечення, недостатньої кваліфікації фахівців, методологічної розрізненості та соціально-психологічних бар'єрів. Подолання цих викликів потребує системного підходу, розвитку компетентностей фахівців у суміжних галузях, модернізації ресурсної бази та активного впровадження інноваційних технологій.

Перспективами подальших досліджень є розвиток інтегрованих моделей тренувальної підготовки, впровадження новітніх цифрових і симуляційних технологій, а також у вивчення впливу міждисциплінарних програм на психофізіологічні, соціальні та мотиваційні показники учасників фізичної активності.

Література:

1. Агапова О. В. Міждисциплінарність в українському дослідницькому просторі як домінанта наукових інновацій. *Український науково-дослідницький простір в умовах війни: адаптація та переавантаження технічних і юридичних наук : матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 2022. Харків-Рига. С. 34–36.

ISSN 2786-4952 Online

2. Внукова О., Томіч Л. Наукові дослідження з фізичної культури і спорту в Україні з 2014р. *PHYSICAL CULTURE AND SPORT: SCIENTIFIC PERSPECTIVE*. 2024. Том. 2. № 1(2024). С. 7–15.

3. Клопов Р.В., Клопова В.О. Основні напрямки наукових досліджень і впровадження сучасних інформаційних технологій у фізичному вихованні та спорті. *Науковий часопис Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. 2023. № 6(166). С. 69–73.

4. Крилова О. І. Мультидисциплінарність як сучасний метод у наукових дослідженнях. *Grail of Science*. 2024. № 35 (січень 2024). С. 99–100.

5. Міждисциплінарність та трансдисциплінарність у вищій освіті та науково-дослідній діяльності / Шинкевич О. С., Луцкін Є. С., Бондаренко Г. Г., Мироненко Ш. М. *Управління якістю підготовки фахівців : матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 2023. Ч. 2. Одеса. С. 158–161.

6. Нечітайло І. С. Міждисциплінарність як основа розвитку сучасного університету та його освітніх програм. *Шлях до успіху і перспективи розвитку (до 26 річниці заснування Харківського національного університету внутрішніх справ): матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 20 листопада 2020р.* 2020. Харків : ХНУВС. С. 239–242.

7. Організація та методологія наукових досліджень здобувачів вищої освіти спеціальностей: 017 «Фізична культура і спорт» та 014 «Середня освіта (фізична культура)» : навчальний посібник / Гоголь Т. В., Кашуба А. А., Ковальський В. В., Кіндрат В. К., Ярмошук О. О. Рівне : РВВ «СОМ-ЦЕНТР», 2024. 180 с.

8. Отравенко О. В., Ливацький О. В., Ваховський Л. Ц. Системний аналіз у методології наукових досліджень галузі фізичної культури. *Педагогічна академія : наукові записки*. 2025. № 24(2025).

9. Оцінювання психофізичних станів у спорті: монографія / Г. Коробейніков, Є. Приступа, Л. Коробейнікова, Ю. Бріскін. Л. : ЛДУФК, 2013. 312 с.

10. Третько В. Міждисциплінарний підхід у підготовці майбутніх магістрів міжнародних відносин. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2013. Вип. 6. С. 94–102.

11. Христова Т. Е. Значення наукових досліджень в галузі фізичної культури і спорту для здобувачів вищої освіти. *Сучасні проблеми фізичного виховання, спорту і здоров'я людини : матеріали IV інтернет-конференції (Одеса, 24-25 листопада 2020р.)*. 2020. С. 101–103.

12. Хутенко О., Дмитренко С. Застосування інноваційних педагогічних технологій у фізичному вихованні школярів. *Фізична культура, спорт та здоров'я нації : збірник наукових праць*. 2025. Вип. 19(38). С. 132–142.

13. Чухланцева Н. Застосування інформаційних технологій у галузі фізичної культури і спорту. *Спортивна наука України*. 2016. Вип. 3(2016). С. 21–25.

14. Чижик Т. Г. Сучасні напрями наукових досліджень у галузі фізичної культури і спорту. *Збірник наукових праць «Педагогічні науки»*. 2016. Вип. LXIX. Том. 1. С. 101–105.

References:

1. Aharova O. V. Mizhdystsyplinarnist v ukrainskomu doslidnytskomu prostori yak dominanta naukovykh innovatsii [Interdisciplinarity in the Ukrainian research space as a dominant of scientific innovations]. *Ukrainskyi naukovo-doslidnytskyi prostir v umovakh viiny: adaptatsiia ta perezavantazhennia tekhnichnykh i yurydychnykh nauk: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. 2022. Kharkiv–Riga. P. 34–36. [in Ukrainian]

2. Vnukova O., Tomich L. Naukovi doslidzhennia z fizychnoi kultury i sportu v Ukraini z 2014 r. [Scientific research in physical culture and sports in Ukraine since 2014]. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2024. Vol. 2. No. 1. P. 7–15. [in Ukrainian]

3. Klopov R. V., Klopova V. O. Osnovni napriamky naukovykh doslidzhen i vprovadzhenia suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii u fizychnomu vykhovanni ta sporti [Main directions of

scientific research and implementation of modern information technologies in physical education and sports]. *Naukovyi chasopys Natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova*. 2023. No. 6(166). P. 69–73. [in Ukrainian]

4. Krylova O. I. Mulydystsyplinarnist yak suchasnyi metod u naukovykh doslidzhenniakh [Multidisciplinarity as a modern method in scientific research]. *Grail of Science*. 2024. No. 35. P. 99–100. [in Ukrainian]

5. Shynkevych O. S., Lutskin Ye. S., Bondarenko H. H., Myronenko Sh. M. Mizhdystsyplinarnist ta transdystsyplinarnist u vyshchii osviti ta naukovo-doslidnii diialnosti [Interdisciplinarity and transdisciplinarity in higher education and research activity]. *Upravlinnia yakistiu pidhotovky fakhivtsiv: materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. 2023. Part 2. Odesa. P. 158–161. [in Ukrainian]

6. Nechitailo I. S. Mizhdystsyplinarnist yak osnova rozvytku suchasnoho universytetu ta yoho osvitnikh prohram [Interdisciplinarity as the basis for the development of a modern university and its educational programs]. *Shliakh do uspihku i perspektyvy rozvytku (do 26-richnytsi zasnuvannia Kharkivskoho natsionalnoho universytetu vnutrishnikh sprav): materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii*. 2020. Kharkiv : KhNUVS. P. 239–242. [in Ukrainian]

7. Hohol T. V., Kashuba A. A., Kovalskyi V. V., Kindrat V. K., Yarmoshchuk O. O. *Orhanizatsiia ta metodolohiia naukovykh doslidzhen zdobuvachiv vyshchoi osvity spetsialnosti 017 "Fizychna kultura i sport" ta 014 "Serednia osvita (fizychna kultura)"* [Organization and methodology of scientific research of higher education students]. Rivne : RVV "SOM-TSENTR", 2024. 180 p. [in Ukrainian]

8. Otravenko O. V., Lyvatskyi O. V., Vakhovskyi L. Ts. Systemnyi analiz u metodolohii naukovykh doslidzhen haluzi fizychnoi kultury [System analysis in the methodology of scientific research in physical culture]. *Pedahohichna akademiia: naukovi zapysky*. 2025. No. 24. [in Ukrainian]

9. Korobeinikov H., Prystupa Ye., Korobeinikova L., Briskin Yu. *Otsiniuvannia psykho fizychnykh staniv u sporti* [Assessment of psychophysical states in sports]. Lviv : LDUFK, 2013. 312 p. [in Ukrainian]

10. Tretko V. Mizhdystsyplinarnyi pidkhid u pidhotovtsi maibutnikh mahistriv mizhnarodnykh vidnosyn [Interdisciplinary approach in the training of future masters of international relations]. *Osvita doroslykh: teoriia, dosvid, perspektyvy*. 2013. Vyp. 6. P. 94–102. [in Ukrainian]

11. Khrystova T. E. Znachennia naukovykh doslidzhen v haluzi fizychnoi kultury i sportu dlia zdobuvachiv vyshchoi osvity [The importance of scientific research in physical culture and sports for higher education students]. *Suchasni problemy fizychnoho vykhovannia, sportu i zdorovia liudyny: materialy IV internet-konferentsii*. 2020. P. 101–103. [in Ukrainian]

12. Khutenko O., Dmytrenko S. Zastosuvannia innovatsiinykh pedahohichnykh tekhnolohii u fizychnomu vykhovanni shkolariv [Application of innovative pedagogical technologies in physical education of schoolchildren]. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii: zbirnyk naukovykh prats*. 2025. Vyp. 19(38). P. 132–142. [in Ukrainian]

13. Chukhlantseva N. Zastosuvannia informatsiinykh tekhnolohii u haluzi fizychnoi kultury i sportu [Application of information technologies in the field of physical culture and sports]. *Sportyvna nauka Ukrainy*. 2016. Vyp. 3. P. 21–25. [in Ukrainian]

14. Chyzyh T. H. Suchasni napriamy naukovykh doslidzhen u haluzi fizychnoi kultury i sportu [Modern directions of scientific research in physical culture and sports]. *Zbirnyk naukovykh prats "Pedahohichni nauky"*. 2016. Vyp. LXIX. Vol. 1. P. 101–105. [in Ukrainian]

Дата першого надходження статті до видання: 02.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 17.02.2026